

БУРЯТ УНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Советэй орган

№ 125 (9572)

1961 оной майн 28, воскресени

Сэн 2 мүнгэн

УНАЙ БЭЛШЭЭРИИЕ ЗУБӨӨР ХЭРЭГЛЭЕ!

КПСС-эй ЦК-гэй январин нийгэмдэй шийдхэбэри бэлдэж, хүдөө ажыхаа саарга тургөөр хүгжөөхын, ангаа ХХII сүэдэе эр уртахын түлөө хэдэн нийгэм совет хүнүүд үнэн шөө тэмсэжэ байнхай.

КПСС-эй ЦК-гэй январин нийгэмдэй табиан зорилго бодотой бэлдүүлхэ манайшье республикэдөө ажыхын хүдэлмэри хубитая яһала орууна. Закаменай «Победа», «Октябрь», Мухаршэ-Сталиной, Бичурын Ло-нин нэрэмжэтэ колхозууд, Тий, Суулгын совхозууд, шье олон ажыхууд мян турдынхиһаа хураггүй адаг болонхой. Тийнээдэр гүрэндөө мяха, хаддаха нэгдэхим квар-тага уялганууды ам-штайгаар дүүргэжэ нэн. Хэ-тугаад малшад мүн лэ шүүдэй зэргэдэ гаранхай. Эхээр хааха, мал тарга-да эгээл таатай саг — бэлшээрин үс оробо. Энэ үедэ бэлшээрин, но-гжөөл шадмаараар хэ-лэ, хү эрид эхээр наа-р болохо, элдэб түрэлэй түрөөр мяжажаха, тар-ха юм. Тийгээжэ абтанан шийн үнэ сэн нилээд ор-ша бшуу.

Уу ажыхуудай, малша-дй дүршэл энээндэ ёно-гшье боложо үгэнэ. Манай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз малаа һай-бэлшээрин таргалуулаад, оной гурбадахим квар-тага 350 буруу, хашарагуу-лгуй бүрин шэгнүүр, агроламанда хүргэжэ ту-ша. «Эрдэм» совхозой адуулагша Дондок Бим-бэлшээрин хэдэн хуби-но хубаагаад, түхэрээн үс соо мал адуулахдаа, үс 3 дахин үналдаг, ми-яна тэжээл эдүүлдэг. Энээнэй ашаар ма-шгнүүр тус тустаа үс бүри килограмм хаха-нэмэжэ байгаа нэн. При-шин Ильинскэ хү наа-р фермын наалишад, «Ильинский» совхозой Бихор-Кяхтын совхозой Бүрдэ-фермынхид, Анаагай сов-хозой 3-дахим отделенинхид үс үедэ ямаршье нэмэлтэ эдэ эдүүлгүүр үнөөн бү-рэн үдэртөө 12—15 литр хү-р байгаа. Зунай бэл-шээрин хаһада малаа саг оруулаад, тунга һай-нэртэй газарта аргагүй нараар адуулахдаал эдэ шүүү нимэ амжалта туй-шуу.

Уу эвүра зарим колхоз, нуудай хүтэлбэрилгээд бэлшээрин үс болохо-наагаа амаршалаг. Энэ үнэлөө бэлдүүлгэдэ, үс үнээдэ наахаа, бэ-няха абахая мэдэхэ хэ-р гэгншүүгээр тээнэр дог. Иимэ һанал бодол түрүү гээшэ.

Уу үедэ сагаа алдангүй малаа зунай бэлшээр-ин гаргаха шухала. Убэл-шээрин байлгаа һаа, сабша-на малда гэшүүлжэ ша-ха болонобди. Малаа эридэ гаргахынгаа урда-дэниие элдэб үбшэнһөө үхэ тарилганууды хэ-р, үнэнтэй тэмсэхэ хэмжэ-э, түрүүн тайраха хэ-р. Эрэ эмьн, наһынь, классай, хэды шэгнүүр-шар хүсэ шадалтай бай-хаараада абажа, гүүртэ, нууды бурдихэхэ гээшэ шухала. Гүүртэ бүхэндэ

тусхай бэшг-данса бин бол-гоод, тэдэндэ мал бүхэнэй но-мер, шэгнүүрын мүн хэр удаан саг соо бэлшээр тарга-луулагдахынь, хэдыдэ, ямар шэгнүүртэйгээр гүрэндэ тү-шаагдахынь тодорхойлон бэ-шэхэ болонобди. Энэ хүдэлмэ-ри ябуулхагай хамта малшад-та онсо анхарал хандуулагда-ха ёһотой. Ажалаа һайса мэдэ-хэ, оролдотой шадмар хүнүүды малшадар табиха, түлөөһынь абаһан продукци-нынь лэ хэмжээгээр түлэхэ хэрэгтэй. Энэнтэй хамта ма-лай шэгнүүр түрөөр, эхээр нэмээһэн, хү эхээр һаһан тү-рүүшүүды урмашуула хэм-жээнүүды хараалха гээшэ эхэ-удхашанартай.

Малай зундаа байрлаха га-зарта хорёо, далабанууды хэ-хэ, үһалха газарынь бэлдэ-хэ, һаалин гүүртэнүүдэй ша-дар хү гушааха абаха, хүргэ-хэ, хадгалха газар түхээрхэ, боломоор газартан үнээды электрын хүсөөр һааха түхэ-рлэг тодохо хэрэгтэй. Мал-шадта культурно-ажыхуудай таатай эрхэ байдал байгуу-лаха, холүүр байдаг малшадта саг соонь газет, журнал абаа-шаха, кино, харуулаха, ханын газетэ гаргаха, социалистиче-скэ мурьсөөнэй дун саг үргэл-жэ согсолхо, ойгууламжын хүдэлмэри ябуулаха тушаа анхаралаа табиха болоно.

Республикынмай колхоз, совхозуудта миллион үдүүтэй гектар бэлшээрин бии. Энэ эхэ баялгаа тон бодомжотой-оор, зүбөөр хэрэглэхэ гэгнэн шухалын шухала зорилго ажа-хын хүтэлбэрилгээдэй, мал-шадай урда табигдана. Бэл-шээрин хайшан гэдэ хэрэглэ-хэ тухай ажыхы бүхэн тусхай түсэб табиха ёһотой. Тэрэнэй ёһоор үһа, хушар, эдээлэ ногоонийн зэргээр бэлшээр-ингээ газар хубаариллаад, тэдэнээ һэлүүлжэ байгаад мал адуулаха шухала.

Түрэл бүрин малда ша-даал һаа, ондо ондоо бэлшээр-ин талалжа үгэбэл зүйтэй. Залаата, бовоно ногоотой, хуурай, мүн дүрүтэ оршодог бэл-шээрин дээрэ тугалнууды байлахада эхэ һайн. Угы гү-бэл, хонидог хуурай тала газ-ар таарадаг байна. Гэхэ зуу-ра, элдэб үбшөөр малай үбдэ-хгүйн тулада нэгэ газарта малаа зургаан хонгоһоо дээ-шэ байлгалтагүй. Малаа хү-ниндөө адуулаха, үдэртөө ногоо сабшаха үгэхэ, боломоор һаань, зарим газарта силос эдүүлэхэ тушаа һанааша-лагдаха зэргэтэй. Тэршэлэн мал бүхэн үдэртөө лаб 3 да-хин үһалагдаха, тэжээдэй да-һаар дутамаггүйгөөр ханга-даха ушартай.

Малаа бэлшээрин үедэ эрхмээр мяжажуулан тарга-луулаха, ашаг шэмынь дээшэ-лүүлхын тулада хүдөө ажыхын мэргэжэлтэд, партийн райком, аймгүйсэдкомууд эмхидхэлэй эхэ хүдэлмэри бэлдүүлхэ бо-лоно. Аймагуудта эмхидхэгдэ-һэн туршалгын-жэшээтэ ажа-хынууд мал зундаа таргалуу-лаха, ашаг шэмынь дээшлүүл-хэ талаар түрүү дүй дүршэл шэнжэлэн согсолоод, респуб-ликин бүхы ажыхуудта нэб-тэрүүлхын түлөө тэмсэхэ уял-гатай.

Нийтлэнгэ мал һайнаар бэл-шээрин таргалуулаад байхада мал ажалай продуктууды эхээр абаха, гүрэндэ худалда-ха уялгануудаа колхоз, сов-хоз бүхэн дүүргэхэ, үдүүлэн дүүргэхэ аргатай болохо бай-на.

МАНАЙЛ ХАБААДАХА ХЭРЭГ ГЭЭШЭ

Мухаршэбэрэй Сталиной нэрэмжэтэ колхозой хүдөө бэшгшэд кукуруза тариха ургуулаха хүдэлмэриие өөһэдынгөө хиналта доро абаад, үүсхэлынь дэмжэхы республикынгаа олонийтые урлална

Хүдэтэ хүдэ, хүдэлмэриин болон хүдөө бэшгшэд! Адууһа малаймай эгээл шухала шэмэтэ тэ-жээл—кукурузын тариха колхоз, совхозуудтайн ажилэ гээшэ. Республика дотороо энэ ургамалые ша-даал һаа эхээр тариха, һайнаар ургуулаад байбал, адууһа малда тэжээл элбэгээр бэлдэхэдэ, хү, мяхан, үндэһан болон бусад продуктууд эхээр абтаха юм.

Тэдэ ноуһа нөөхэ юмэ үгы колхоз, совхозуудтайн кукурузые тоодогүй, тэрэндэ дурагүй хүнүүд түшөөл бии ошуу. Кукурузада хайхарамжагүйгөөр хан-даха ушар манайда байха ёһотой. Илангааа бидэ, хү-дэлмэриин болон хүдөө бэшгшэд энээндэ хайша хэрэгээр хандаха, хэрэгсөөнгүй байха эрхгүйбди. Со-вет хөдөлмөйлэй хүсэ хараглан, кукурузада эзэн бусаар, хайша хэрэгээр хандадаг хүнүүдһөө тэрэниие хамгаал-ха, энэ үнэтэ ургамалые ёһотойд хани нүхэдынь боло-хо манай нангин уялга. Тиймэһээ бидэ эхэ кукурузын түлөө тэмсэдэ жагсахые республикынгаа хүдэлмэри-ин болон хүдөө бэшгшэдые урлалнабди. Куку-руза тариха, тэрэниие һайнаар ургуулаха, силос дара-ха—бүхы хүдэлмэриие өөһэдынгөө нарин хиналта до-ро абаха ёһотойбди.

Манай колхоз энэ жэлһээ хойно туршалгын-жэшээтэ ажыхы болонхой. Байгша ондо андэмай кукуруза хам-та 700 гектарта гэхэ гү, али нёдондойһинһөө хоёр дахин шахуу эхэ таригдаха юм. Энээндэ эгээл үржэлдэ һайнтай газар таһалагданхай. Тэдэн эхэнхидэ һай-наар утасжүүлгэдэ, хаһа сагтаа үһалагдаа. Мүнөө кукурузашаһай 6 эвено эмхидхэгдээ, тэдэ булта гек-тар бүриһөө 300 центнерһээ бага бэтэ ногоон эшэ на-ша хуряаха зорилго табинхай.

Тийгээшье кукурузашадай таряалан дээрэ гараһан түрүүшын үдэрһөө элдэб дутагданууд ушарна. Жэ-шээндэ, сеялхынь түсэд тааруулагдаагүй гү, али тракто-рын муртай урагшаа ябангагүй.

Эгээл энэ үедэ тэндэ бидэней туһаламжа хэрэгтэй. Үшөө кукурузын ургасые харуулаха, силос дараха гэхэ мэтэ хэды эхэ хүдэлмэри урдамнай байна гээшэб. Баһал энээндэ хүдөөгэй бэшгшэдэй хөрхө нүдэн, хур-са гурһан хэрэгтэй ха юм. Тиймэһээ бидэ колхозойн-гоо бригадануудта хүдөөгэй бэшгшэдэй хоёр пост эм-хидхэдэ, тэрэниие хүтэлбэрилгээгөө агроном нүхэр Байровые һунгаабди.

Энэ постын гашүүд ханын газетын редколлегийтэй хамта кукуруза тариха, ургаса харуулаха хүдэлмэ-риие хаража, ажадаа эзэн бусаар хандаха, голодоһо гаргаха яадалтай эрид тэмсэхэ байна. Эрирүүлэгдэн бүхы дутагданууд тухай колхозой правленийдэ, пар-тийна комитетдэ ходо дуулгажа, ханынгаа, аймагай, республикыншье газетануудта бэшэжэ байхабди. Мүн «Дайшаахи хуулаһанууд» гаргагдаха юм. Тэрэнэлэи түрүү кукурузашадай дүй дүршэлые дэлгэрэнгүйгээр харуулажа, кукурузын ногоон эшэ наһаа эхээр, буур-сагтайгаар абаха хэрэгтэ бусдые бургаһабди.

КПСС-эй ЦК-гэй январин Пленумэй тогтоол дотор хүдөө ажыхы хүгжөөхэ туһаа тодорхой зорилгонууд табигданхай гээшэ. Ажабайдалы бүхы асуудалнуудта эдэбхитэйгээр оролсон, ажыхын болон культурна бай-гуулагдада хабаадалсажа, партиингаа ёһотойд туһа-маршадын байха гээшэ бидэ, хүдөөгэй бэшгшэдэй нангин уялга болоно. Кукуруза ургуулаха хүдэлмэри-инийн хиналта доро абаад, кукурузашадай ажадаа али болохоор туһалажа, КПСС-эй ЦК-гэй январин Плен-умэй тогтоолые бэлдүүлхэ хэрэгтэ хубитаа оруулаха зэргэтэйбди. Бидэ таряалантай хатан кукурузые тоодог-гүй хүнүүдтэ нэгэшье амар заяа үзүүлэнгүй, энэ ур-гамалые ёһотойд һайнаар ургуулахын түлөө манай үүс-хэлые дэмжэхэнтэй тааналые, нүхэд хүдөө бэшг-шэд болон колхоз, совхозуудай ханын газетын хүтэл-мэрилгээдые урлалнабди.

Хүдөө ажыхыгаа хүгжөөхэ туһаа түрэл партиингаа заабарине бэлдүүлхэһээ эгээл харуулагдай, шуха-ла ондоо зорилго совет хүн бүхэндэ байхагүй. Бидэ, хүдэлмэриин, хүдөө бэшгшэд энээндэ бүхы хүсээ элүүлэн зорюулаа. Гансаһы өөһэдынгөө ажааар бэ-шэ, мүн өөһэдынгөө үнэн зүрхэнэй большевистиче хэ-рүүн үгөөрөө кукурузын үндэр баян ургаса абаха хэ-рэгтэнь колхоз, совхозуудта, республикынгаа партийна организацида туһалаа.

Хүдэтэ нүхэд! Мүнөө кукурузын үндэр баян ургаса абаха үндэһэ һуури табигдажа байһан газарта, таря-лан дээрэ байха ёһотойбди. Хүдөө ажыхы эрид хү-гжэхэ тэмсэлэй түрүүшын зэргээ ябаха манай уялга ха юм.

П. Байров, Ю. Литваев, Ф. Филатов, А. Ласточкин, Е. Сметнова, Х. Никонов, Г. Будников—Сталиной нэрэмжэтэ колхозой хүдөө бэшгшэдэй постын гашүүд.

Гурбан үдэртэ 30 га...

Сэлгээ уужам Чесана нотагта сэнгэлэй һайхан зунай эхин ай-шалжа, хада гүбөө, тала дайла шөнөхөн ногоон хүнжэлөөр ху-шадлаа.

Эдэ үдэрнүүдтэ хабарай тари-лын халуун хүдэлмэри хаба соо-гоо. Эндэхим совхозой механизаторнууд эртын ороһото ургамал-нуудай тарилгы дүүргээд, мүнөө тэжээлэй ургамалнууды тариха эхилэнхэй. Илангаа кукурузын тарилга эршэмтэйгээр ябуулагда-жа байнхай. 3-дахим фермын эдэ-бхитэй бэрхэ кукурузашан Григорий Грешилов үнэрэгшэ 3 үдэ-рэй туршда 30 гаран гектарта хайшаашы тэгшэ, зүб квадрат гаргажа таряа. Тус эвеногыйд дажа абаһан бүхы 150 гектар дээрээ кукурузаа 8—9 хүдэл-мэрин үдэр соо эрчим шартай-гаар тариха дүүргэхэ зорилготой.

Майн 22-һоо хойшо Хорин совхозой түрүү кукурузашан Ев-сей Кожеников (1-дахим ферма), Ринчин-Цыдын Жижитов (4-дахим ферма) гэгшэд кукурузынгаа тар-илгы түрүүшын үдэрһөө эхи-лэн, үргэн далайсатайгаар ябуу-лаха хэһэн ажалалынь шаран байһал һайн. Таригданан газар-ын шалтажа үзэхэдэ, хайшаа-шы зүб квадрат гараһан байа.

Г. Цыренов, Хорин аймагай «Красная Заря» газетын хүдэлмэрилгеша.

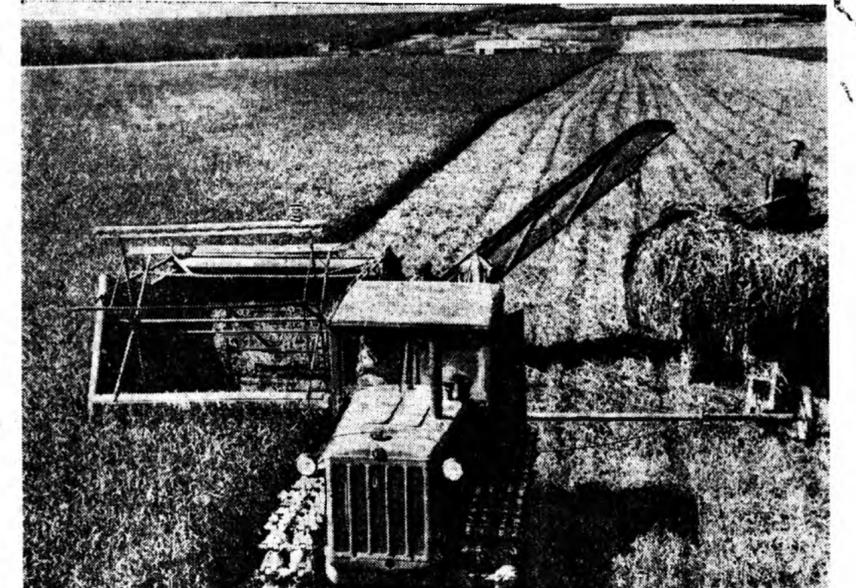
Магтаалтайгаар ажаллана

СЭЛЭНГЭ. (Телефоноор аб-таба. Тельманый нэрэмжэ-тэ колхозой 3-дахим комплексно бригадын кукурузашан Гали-митяиной даадаг эвено 125 гектарта кукуруза тариха юм. Таригдаха газарынь һайса үтэгжүүлгэдэ, үһалагдаа.

Тарилгада ороһон үдэрһөө эхилээд, хүдэлмэриие наалгүй-гөөр ябуулахын хойноһоо бүхы хүсээ элүүлэн. Колхозой бу-сад кукурузашан С. Дондоков, Д. Волохов гэгшэдэй даадаг эвенонууд тарилгаа эхилэн-хэй.

Тэршэлэн кукуруза тарилга аймаг дотор хаа хаанайгүй эхи-лэнхэй, һүүлэй мэдээгээр Сэ-лэнгын совхоздо 70 гаран гек-тарта таригдаа. Илангаа ку-курузашан Петр Еранский даадаг эвено магтаалтайгаар ажаллана. Эвеногыйд хоёр сеялхэ холбожо тодлоод, 40 га-ран гектар газарта зүб квад-радууды гаргажа кукуруза тариха.

А. Наргаслаев.

СТАВРОПОЛИИНИ ХИЗААР. Ставрополийн хойто, зүүн захын районуудта таригданан үзэн ногоон ургаса хуряаха эхилээ.

Ново-Александровска районий «Россия» колхозой гашүүд тариха мал ногоо хуряахада силосэй комбайн шадмаараар хэрэглээ. Тийгээд ногоо силосэ хэршэдэ тү-хээрлэһынь болуулаад ябана. Сабшаһана фермэдэ абаашажа, ногоон тэжээл болгон эдүүлнэ. Зураг дээрэ: «Россия» колхоздо таригданан ногоо силосэй комбай-наар хуряажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

1961 оной майн 19-дэ акаде-минийн шийтэм сүлжээгээр СССР-эй наукануудай академинийн президентээр һунгагданан академик М. В. Келдыш 1911 оной февралын 10-да түрөөн юм. Москвагай түр-ной университетдэ дээдэ эрдэнэ абаһан байна. 1931 ондо тус уни-верситетдэй физико-математиче-ска факультет дүүргэбэ. 1949 ондо КПСС-эй гашүүн болонхой.

Манай үс сагай науца тон орёо бэрхэ асуудалнууды шэнжэ-лэн тодорхойлохо научно-шэнжэл-хы эхэ хургуулинууды М. В. Келдыш бин болгоо. Тийгээд ажал хүдэлмэриин хуульчартай ябуулан юм. Ашаг эхэтэйгээр хүдэлдэг, үргэн дэлсөөтэй, бэлн-тэй эрдэмтэ байһынь тэрэнэй науца шэнжэлэгшүүд тарилга-да. Мүн тэрэнэй шайбарай, хү-тэлбэрилдэг шэнжэлхы коллектив-тэрэнэй хэһэн хүдэлмэри туһа эхэ удхалтанартай байгаа. Ингээд гидродинамика, аэродинамикин асуудалнуудтаар хэһэн шинжэлэг-шүүдынь түнээгэй удхараа, тоо болонгын тон нарин баримтану-даараа онсо шалгардаг.

Научно-шэнжэлхы эхэ хүдэл-мэри ябуулхатаа хамта М. В. Келдыш залуу мэргэжэлтэды бэлдэхэ туһаа эхэ анхарал таби-даг. 1932 онһоо тэрэ доцент, саа-пында МГУ-гэй профессор, эи-нөөр, научно-шэнжэлхы олон семи-нарай хүтэлбэрилгээтэй ажалан бай-на.

1943 ондо М. В. Келдыш СССР-эй Наукануудай академиний вице-президентээр, гурбай эхэд болгоод, СССР-эй Науканууд-ай академиний бодото гашүүнээр, 1953 ондо СССР-эй Наукануудай академиний президентмэй гашүү-нээр, 1960 ондо СССР-эй Наука-нуудай академиний вице-президент-ээр һунгагданан байна.

Хэһэн хүдэлмэриинһөө түлөө М. В. Келдыш Ленинскэ, Сталин-скэ илануудай лауреадтай, Соци-алистическэ Ажалан Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. М. В. Келдыш Лениной даһан ажалай Улаан тугай гурбан ордоноор шагнагдан-хай.

М. В. Келдыш шийтэм эхэ хү-дэлмэри ябуулааг. Ленинескэ шаг-руудай Комитетдэй Президиумхэй гашүүн, Мун науца обществонууд-ай хүдэлмэриидэ эдэбхитэйгээр хабаадасдаг.

РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумдэ

МОСКВА, майн 26. (ТАСС). РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй заселани мүнөө-дэр болобо. РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түр-рүүлэгшэ Н. Н. Органов Тү-рүүлэгшээр хуугаа.

Городой ажыхын инженер-нүүдэй Сталинградий институд-ай кафедрэ дагшга, профес-сор С. Р. Медведетэ РСФСР-эй науцын, техникын габьяата ажал-ябуулагша гэгнэн хүдэ-тэй нэрэ зэргэ олгохо тухай Президиум шийдхэбэри абаба. СССР-эй наукануудай акаде-миний гашүүн — корреспондент С. В. Калесниктэ РСФСР-эй наукануудай габьяата ажал-ябуулагша гэжэ нэрэ зэргэ ол-гогдоо. Пушкинай нэрэмжэтэ Москвагай драматическэ театрын артист А. П. Шатов үнэн бодото ушар харуулан филь-мэнүүдэй түбэй студийн режиссер И. П. Копалинда РСФСР-эй арадай артистын хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдон байда. Эдуурые хамгаалгын, гэгээрэлэй, искусствын бүлэг хүдэлмэрилгээдтэ РСФСР-эй габьяата врачай, РСФСР-эй «Һургуулинуудай габьяата баг-шын, РСФСР-эй габьяата ар-тистын хүндэтэ нэрэ зэргэнүүд, олгогдобо.

Һургуули — интернадууды хүгжөөхэ талаар областын нотагай Советүүдэй юу хэжэ байһан тухай Курганай обл-гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Ф. К. Князевай элидэд президиум шагнаба. Һургуули — интер-надууды олоноруулаха, ажал-хүдэлмэриинь эмхидхэн ябуулаха тухай областыдо эхэ дутагдануудай байһынь тэн-

Аймагай колхозуудта	Бүдэтөө таарилгал-тын шийн	Түрэ тоолоо кукуруза
Байкало-Кударын	53	—
Бартжанай	67	—
Баунтын	10	—
Бичурын	68	7
Зэдын	51	4
Яруунын	37	—
Занграйн	66	16
Закаменай	62	5
Кабанскын	59	—
Кяхтын	62	8
Мухаршэбэрэй	76	1
Прибайкалийн	72	—
Хойто-Байгалай	58	—
Сэлэнгын	64	—
Тарбагатайн	80	0.3
Түнхэной	65	0.4
СОВХОЗУУДАТ		
Ойнурай	73	—
Шергинскэ	75	—
Баргжанай	40	—
Курганай	65	—
Бичурын	74	10
Октябрьскэй	65	3
Борьбодой	59	—
«Октябрьскэй»	59	—
Яруунын	64	—
Исингын	53	—
«Комсомольскэй»	40	—
Нарбатын	40	—
Онохойн	54	2
Байгалай	68	—
Кабанскын	70	—
Кударын	57	—
Кяхтын	56	4
Цогранична	53	9
Суулгын	68	—
«Эрдэм»	62	1
Сэлэнгын	48	2.5
Саяанай	58	—
Анаагай	73	—
Хэжэнгын	69	—
Хорин	68	6
Чесавын	66	8

СССР-эй Верховно Советэй Президиумдэ

Ташкент — Бухара — Са-манд — Ташкент гэжэ газ-дуудлаг магистральна ба-болээрһоо уридшалан гээд, ашагалгада ту-шаба. Энэ барилгада ам-на туйлаһанайн түлөө

СССР-эй Верховно Советэй Президиум 1961 оной майн 15-най Указаар газ дамжуу-лаха барилга хэлсэлһэн 98 хүнүү-дые СССР-эй орден, медаль-нуудаар шагнаба.

КПСС-ийн XXII сургуулийн эхний сессийн тухай

ЗАМАЙ ЗАЛУУРШАДАЙ ЖЭШЭЭГЭЭР

Коммунизм байгуулалсахын түлөө шударгын ажиллагаа зоной дунда жэшээ харуулаха ябах гэнэ хүдэлөөн мүнөө үеын совет хүнүүдэй нангин журамнын болонхой.

(Москвагай областин Серпуховско районийн туруушүүлэй үүсхэлые кяхтынхид дэмжэнэ)

Энээнэй эхи татагшад коммунист ажалал бригада, ударнигууд ха юм. Эрхмүүдэй эрхмүүд сооноо шалгаржа, үнэхөөрөө замай залууршад бологшод лэ хүндэтэ нэрэ зэргүүдэтэ хүртэнэ...

Тала дайда, адууна малаар баян Кяхтын аймаг ажаллаха зоноороо ходоодо сууржадаг. Үнгэрэн жэлдэ үнээн бүрийнөө 3500 шахуу литр һу наажа, аймаг, республика доторно мэдээж болонон Погранична совхозой наалиншан Полина Вавилова Потапова хэн мэдэхгүйб? Полин «хатан» — ашата кукурунша наша намаагаар бүрхөөлдөж, эмниг мори хазаарландала ёһотой кукуруны шадмаараар ургуулаха абалан Николай Батуевай, олон хурьгадае түлжүүлж, бүгдэдэ мэдээж болон Бато-Сүхэ Доржиевай нэрэ алдар Кяхта шотагнаа холохонур сууряатана.

КПСС-эй ЦК-гэй январин Пленум хүдөө ажамхэ хүгжөөхэ талаар угаа ехэ зорилгонууды табия. Хайшан гээд тэрэниинэ түргөөр бэлдүүлхэб. Энээн тухай хүдөө тосхонуудай хүн бүхэн наанааладаг болонхой. Замай залууршадар харги замаа ажаллаха, өөһөдөнгөө хэжэ байһан ажал хүдэлмэринэ тэдэнэй гэнхээдэлтэй сасуулах, алхам бүрхөөндө амжалта туйлаха зорилго «Родина» колхозой үбэр Хэрээтын нүгэй-товарна фермынхид урдаа табинхай. Эндэхи малшад аймаг доторно туруу ябадаг Кяхтын совхозой Бүрдэнэй фермынхидээ гээд дэхэгүй, тэдэнэй жэшээгээр ажаллахаар шиндэбэ.

Мүн Погранична совхозой Ехэ Нугын отделени хамагнаа гээгдэжэ ябадаг байгаа. Нодоно тус отделенинхид сабшалан, таряалшангай газарай гектар бүридэ 23 килограмм мяха, 112 килограмм һу, 2,8 килограмм нооно абалан юм. Тинхэдэ Кударын совхозой дүрбэдэхи отделени (Алтай)

Хүндэлэлэй самбарта бэшгэдэбэ

Коммунистическэ ажалал хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэжэ эхилдэн Үнэгэтэйн үрэ жэмэстэ заводой хүдэлмэриншэд продукция үйлдбэрихэ долоон жэлийнгээ түсэбсэ зарган жэл соо дүүргэхэ зорилго урдаа табия. Хэзээ хэзээнэйхнээ эмхэтэй найнаар ажаллажа байна. Тэдэнэр үнгэрэн хоёр жэлдэ даабарине болзорлоон, холо урид дүүргэдэ, байсна ондо ошон болон жэмэсээр хэгдэн консервнууды бүри олоор гаргахана.

Тэдэнэр энэ оной туруушын хахадай түсэбсэ 45 хоногээр хуид дүүргэб. Мүнөө шоль нарын даабарнар ажаллажа байһан тус заводойхид найман мянган тухэйгэй продукция үйлдбэрихэн гаргаба. Игэжэ тэдэнэр абалан уял-

эды хэмжээнэй газарта 98 килограмм мяха, 164 килограмм һу, 8,6 килограмм нооно абаа. Дурсагдан отленинууд адли эрхэ байдалтай. Тэд Кударынхид газар дайынгаа ёһотой эзэнини боложо, арга болдомжонуудаа найса хэрэглээ ха юм. Таряалангайше ургасые абажа үзэхэдэ, Ехэ Нугада хураггүй бага. Хэрбээ алтайнхид гектар бүрийн 10 центнер орооно таряа, 1150 центнер кукураа, 20 центнер үбэр ногоо хуряжа абахада, Ехэ Нугынхид 7,9 центнер орооно таряа, 87 центнер кукураа, 5 центнер үбэр абалан юм.

Мүнөө Погранична совхозой тус отделенинхид алтайнхид та булигдахгүй гэнэ үүсхэл гарганхай. Зүгөөр Алтай шотагта хургаал болохоор юумэ биш бишүү. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ үнээн бүрийнөө 2600—2700 литр һу наалан наалинда Мария Очиртарава, Мария Бундаева, 100 эхэ хонин бүрийнөө 150 хурьга абажа түлжүүлэн Намсы Цыбикжапова, кукурушад Р. Гонсоров, Н. Батуев гэгшэд бүгдэндэ жэшээ болоно.

«Коммунист ажалал алдар солын түлөө» гэнэ уряагаар алтайнхид ургааша дабиана. Ганса ферм, бригада бэш, харин бүхи отделенээрээ коммунист нэрэ солын түлөө тэмсэжэ байхада найшаалтайше гэнэ. Шэнэ байдалай шэнжэ шарыне Алтай шотагта эрбэл хараханай байхат. Бээ бээдэ туйлаха, булгадаа адли тэгшээр ажаллаха, гансахан ажал дээрээ бэш, мүн бүгдэ зоной тунда ариушайхан ябадалай үлгэр эндэдэ лэ харуулна...

Гээгдэгшэдэ туруушүүлэй зэргэдэ гаргахат гэнэ Москвагай областин Серпуховско районий туруушүүлэй үүсхэл аймаг доторнай хаа хаанагүй дэмжэгдэнэ. Республика соогоо мэдээж болонон кукуру-

гаяа бодото дээрэн бэлдүүлжэ байна. Үйлдбэрээ зүбөөр эмхидхэжэ, ажалал бүтээсые дэнэлдүүлжэ шадһан тус коллективтэ уралан нари жуулгын асуудалууд зүбөөр шиндхэгдэнэ. Тингэжэ ажалал бүтээсые дэнэлдүүлхэ талаар хараалагдан 1962 оной хэмжээндэ мүнөө хүрэхээс байна.

Консервнэ цехын хүдэлмэриншэд Зинаида Ерофеева, Василиса Потемкина, Наталья Ерофеева, Лина Коженикова, Слесари Михаил Шакиров болон бусад хүдэдөө үлгэр жэшээ харуулан ажаллана.

Абалан уялгаа амжалтайгаар дүүргэжэ байһан энэ заводойхид Заптрайн аймагай Хүндэлэлэй самбарта бэшгэдэбэ.

Дайнай урда жэлүүдтэ баригданан Новотульская металлургическа завод шиндхэн завагдажа, үрхэдхэгжэ байна. Долоон жэлэй туршда энэ завод оройной мшэй эгээ эхэ предпритинуудай үзэг болохо. ЗУРАГ ДЭЭРЭ; баригдажа байһан домна. ТАСС-эй фотохроник.

зашан Николай Корытов Кяхтынгаа совхозой нүхэд Ванжиллов, Федосеев, Чиликин гэгшэдэй звенонуудта туйлаамжа хүргэжэ, кукурузын баян ургаса ургуулаха зорилготой. Бүрдэнэй хаалишад үнээн бүрийнөө 2200 литр һу нааха, зэргэлэд байһан Хираанай хоёр фермынхидтэ али болохоор туйлаха юм. Мүнөө үедэ бүрдэнэйхид декада бүрийнгөө даалгабарине холодоо үлүүлэн дүүргэнэ. Жэлий эхншээ үнээн бүрийнөө 800 литр һу наагаа.

Серпуховойхид уряас наалинда бүхэн дэмжэнэ. Энээн тухай Погранична совхозой туруу наалиншан Менсуру Пуртынова нигээ мэдүүлнэ: — Би нодоно жэлдэ даадаг үнээлдээ 2034—2034 литр һу наагаа, Намтай сүтгаа ажалладаг Дулмажап Бальдинова нүхэрин 1300 литртэ хүргөө лэн. Хэн хэмнайше ехэ амжалта туйлаха ёһотой. Би нүхэртэ туйлаха, өөртөө аллирхуу һу гэрээлдэ наалгахые оролдохоб.

«Хэн хэн гэлтгүй булта адлиби. Гээгдэжэ ябагшадые бултынь туруу зэргэлтэ гарга» гэнэ наалтайгаар ажаллана.

О. Бодонов.

МЯХА ТУШААХА ТҮСЭВӨӨ ДҮҮРГЭВЭ

ЗАКАМЕН. (Телефоноор абтаба). КПСС-эй XXII сургуульн хүндэлэлд дэлгэрэн социалистическэ мурсыонд элбхитэйгээр хабаадалсан «Победа» колхозой малшад ехэ амжалта туйлана.

Тус колхоз мяха худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэбсэ үлүүлэн дүүргэб. Колхозой туруу малшан Соном Хан-

САБШАЛАНГАА ҮШӨӨ ДАХИН УХАЛХАНЬ

Сабшалангаа найнаар ухалжа, үбэр ногооной баян ургаса абыхын зорилгоор Анаагай совхозой (Хори) луговодууд Цыбикжап Цынгун, Норбосамба Гылыков гэгшэд ехэ хүдэлмэри ябуула. Эдэнэр Хужарта, Майла, Соорхой, Шара Горхон гэжэ газарта 608 гектар сабшалан ухалаа.

Ухалжа эхилхынгээ урдатэ луговодууд 150 га сабшалангай газар сээрлэһэн, 670 тонно наг шэбэх гаргажа үтэгжүүлэ. Мүнөө үедэ сабшалангынь хоёрдохой ухалагдажа эхилбэ.

— Даалаг сабшалангаа найса үтэгжүүлжэ, хэдэ дахин ухалжа, бүхи участогууд дээрээ гектар бүрийн 10 центнерһээ бага бэшэ үбэр ногоо ургуулаха зорилготойби, — гэжэ тэдэнэр мэдүүлнэ.

КПСС-эй XXII сургуульн хүндэлэлд дэлгэрэн мурсыонд элбхитэйгээр хабаадалсажа, ажалал ехэ амжалта туйлаха хойноһоо оролдоно.

Р. Цымпиллов.

ДАРУУХАН ЗАНТАЙ БАСАГАН

Айа аймагтаа, шотаг нугадаа хүндэтэй, солотой хониншан Даша-Сэнгэ Дансаруновтай энгэжэ, минэ-июнууудтаа захалаад, ажал хүдэлмэри тухайн, хонин хурьгадай хэр тарган тобироор, толгой мөндөөр ондо орожо байһан тухайн үгэ наагшалан саана наана дуугаралажа, наа нааа халаа харагдажэ байһарнай хурьгадай байрын үүдэн түрд гэжэ нэгдэдэ, хара бараан бүдөөр өйчон халаатай, бура буржгар, дун сагахан хурьга тобироон, ягаа улаахан хагартай басгаан гаргажа эрбэ.

Зай, ёһотой магтаха, сууруулаха хуинтай энэ гэгшэд даа, — гэжэ Даша-Сэнгэ Гомбоевич нэр-мэр гэгшээ. — Манайн Валя ондоо дүрбэн тэгшэ — алиньшэ шадаха: үнэсине наахадаа, хурьгаһы абахада барха, ажалла бүхэриг, эрхэм намдэһы хураахада хурса, хүхрэх намдэһадаһы — хуинтай саана (басгаан тэгшэ харангаһаан энгэжэ хэлдэ абана) ... Хуин үгөөр... — өрөөлд ёһоорхон басгаан даа, — гэжэ байндаа ахалгай хониншан хурьгатаан басгаага магтажа халанагүй.

Дунда зэргын аад, саб гэмэ сула бэртэй, ажалла бүхэриг янзын басгаан. Сулаа нодөөрөө энгэжэ халһан, олон үгэгүй энэ басгыне туруун хараһан хүн яага хирүү, шэгжүүн хүн гэгшээ гэжэ наанаа магд. Тэдэ Валентина хирүүшине хүн бэш, минэ өрөөлдө даруухан заншын, аха хүнүүдһээ түбэгшээдэг, хүндэдэг дээрһэнь тинмээр харагдана. Харин үгэн нүхэдэйнгөө дунда тэд ондоо болоһон, хүхрүүтэй согтой, дуутай шуутай басгаан абажа байха.

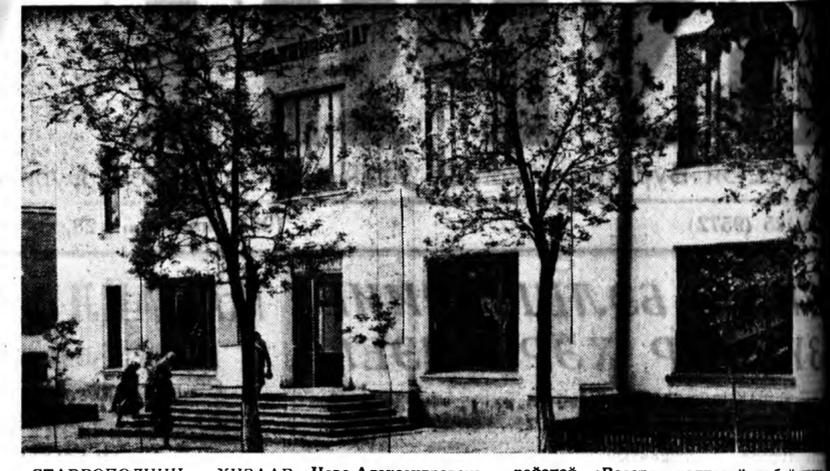
Урзанда жэл Валентина Лубсанова Улекчиний дунда хургууд дүүргэдэ, сүтгаа нураһан хубүүд, басгагатаа хамта Закаменай аймагай «Красный Октябрь» колхоздо найн дураараа хоёр жэл соо хүдэлэа, институтта орохонгоо урда тээ ажалал дүршэл олодо гэжэ шиндээ лэн. Тингээд туруушээр наалиншан фермадэ энгэжэжэ, хахад жэл тухай саг соо үнээдые нааба. Уданынгуей чиндээ залуу басгаан шалгаржа, олоной магтаалаа хүртэжэ захалаа лэн. Харин тингэжэ байтарнь хурьгадае абалтын халуун хааа захалаа, бүлөг залуушуул аха хониншан отарануудта элбэгдээ бэлэй. Тэрэ гэгшээһээ хойно гол түлэб хонин ажалда ябана. Энэ саг соо залуу басгаан ажаллай амта таниханаа гэднэ, мал хараха, хонин хурьгадае эвэлдүүлхэ, харууһа талаар ехэлэн дүй дүршэлтэй боло.

Колхозой эрхим отарануудай нэгэндэ — Даша-Сэнгэ Дансаруновтай отарада тэрэ хоёрдохой жэлэ ажаллажа байна.

Игэжэ худхажа, тухашаржа байха үедэнэ нэгэтэ отарые дааша Даша-Сэнгэ Гомбоевич хурьгадае адаглажа харамсаараа, хоһоор улаһан хадан хурьгадае оёр-хоёрхонд сагаһаан хурьгадаа захалаа захалаан үхүүлжэ захалахамнайла, «хүнүүд яажа ажаллана гэжэ харахада яадаг юм...» гэгшээ бэш, ондоо олон тэбсэ хэлэгүй, хараагагүйшине наа, ехэл сүхалдана хэбэртэй.

Тэрэ үдэнэ нодөөрөө уһа гүйлгэн жархинхэй басгаанайнгаа оройг эрхэдэ эжинэ: «Яагаһи, басгаан-хуин?» гэжэ гайхаба. «Яагаһи гэгшээ даа» гэжэ басгаан бурд гээд, орон дээрээ ошохо, уруугаа хараад, үгэ дүүгүй хэбтэнэ лэн. Элдэһи бодолууд толгой соонь ороно: «Басгагатаараа үнээдые наажа абахагүй, юушгүйшине энээн руу эрээ гэгшээ»

СТАВРОПОЛИН ХИЗААР. Ново-Александровска районий Григориполиска станда жэлһээ жэл бүри гег байхан боложо больница, хууэтэй ясли, нарайлалын гэр барягдаба. Зураг дээрэ: Григориполиска станда ТАСС-эй фотохроник.

Анголодохи байдал тухай советскэ правительствын мэдүүлгэ

Арадуудай анхрал Анголодохи байдалда нүүлэй үелэ хандуулагданхай. Тэндэхи эсэргүү харата муухай колониальна даие Португалиин колонизаторнууд үүдхэн байна гэжэ Советскэ правительствын гарган мэдүүлгэ соо заагдана.

Анголын арал бээ даанхай, сүлөөтэй байха ёһо гуримуудые эхэ орондоо тогтоохын түлөө тэмсэнэ. 1960 оной декабрын 14-дэ Нэгэдэмэл Нацануудай Организаци элэ ёһо гуримуудые бэлдүүлхэ тухай Деклараци гаргаа лэн. Энэл, Анголын арал үшөө колони зандаа үлдэнхэн үсөөхөн ороунуудай нэгэн байһаар. Бээ даанхай, национальна эрхэ сүлөөтэй байха тухай Деклараци

Анголодо сэхэ хабаадана гэжэ ООН-эй Генеральна Ассамблей тухай шиндхэбэри соогоо тэмдгэлээ лэн. Тингээд тэрэндэ бээ даанхай гурэн байха эрхын олгохо ёһотой гээд тэрэ урлалхан юм.

Фашистка зонхилошо Салазарий правительство уластарондын гэмтэн, дээрмэшэн шэнгээр мүнөө ашалажа байна гээд тэрэ данса соо тэмдгэлэгдэнэ. Тус правительство Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин шиндхэбэри тооногүй, харин тэрэниинь буруушаажа халгана бишу.

Португалиин бүхи колониудтал алли, Анголын арал зон эрхэ сүлөөгүй, хатуу шэрүүнээр дарлуулжа, үлэхсэ-

лэн, зоболондо дайрагд байна. Анголын Африка хун зон юрын эрхэ сүлөө гүрэнөө өөһэдөө хүтэлбэр хэрэгһээ зориюта зайсууданхай гэжэ Советскэ правительство мэдүүлнэ.

Хүтэлбэрхы бүлэгшэдынь Португалида алуурчдалын, эзэрхэлгын фашистка ёһо гурим тогтоохой энэй эрхэ сүлөө, Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин шиндхэбэри дэлдэг лэ гурэнүүд Португалида, Анголодо, бусад колониудта тогтоогдохон тэли буса хэрэгүүдые ял тэсэхгүй гэжэ Советскэ правительство онсолон тэмдгэлнэ.

Гурэнүүдэй арадуу эрилтэнүүдтэ эсэргүүгээр, Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин шиндхэбэригээр зурюугээр Португалиин колонизаторнууд яахада аажоо ха байгаа гээд асуудал Португалиин Африкада салшые колониудта, Португалидашые эзэрхэлгэһан харин ехэ монополистка колониаторска, фашистка Португали холбоотой лоно бишу.

Португалида, Анголодо рата муухай аашануудай гагдажа байхада, зарим гурэнүүдэй правительство таагүйгөөр ашалан. Арадуу тэ энэй гайхалтай бай Анголодохи байдал тус ООН-до хэлсэнэй үнгэрдэжэ байхада, эдэнэй олхын Португалинаа холон шиндхэбэри абаа лэн. Португалин Анголодохи аашалдые буруушаажа, зариман гарга ургэһэные байна. Урин тингээд нэгэ хэды нодолоод Ослодо, НАТО-гэй ведэй нюуса сессин болоод түлэ гурэнүүд ээрхэг түхэй Португалине хазаарын түлөө юушые хэсгүй. Хар колониальна даи нүжэр хынь урмашуулан тухай байха юм. НАТО-гэй тэдэнэй союмтгүүд Ангола хэлдэн гэмтэ хэрэгүүдэ лөө харюусаха бэш аал?

Анголодо колониаль дээрмэдэлгын даие бол хынь, колониальна оройлоо, арадуудта бээ даа байдал олгохо тухай ООН Деклараци Португалиин тэгагүй дүүргэһынь баадаг гэжэ бүхи гурэнүүд оролдо ёһотой гээд мэдүүлгын түхэлд Советскэ Правительство тоолоно. Анголодо Португалин бэлдүүлжэ байһан тэ тэ хэрэгүүд эб найрамдаа Африкын арадуудай аюул байха хэрэгтэ ехэ наад татана. Энэниинь даи ганса Африкадашые хабар бэшэ ха юм. Иимэ эрхэ далай дэлбэллоодо Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин шиндхэбэри Португалиин колонизаторные хазаарлахын түлөө шэ тэ хэмжээнүүдые абаха гатай.

Советскэ Союзые абаха лөө наа, дарлагдангй аралдай бүхи ёһотой нүхэд шэнгэ, Анголын хуби занш хамаарангүй байжа шалдгүй. Эрхэ сүлөөтэй, бээ даанхай байдалай түлөө тэмсэ байһан Анголын арал гэгшэраал бэшэ. Совет арал, бэлдхэйн үнэн сэхэ хүнүүд тэрэндэ талархажа, тэрэн эхээр дэмжэжэ байна. Националь дарлагтаһаа сүлдэ, национальна хуужа замда орохо баатарлыг тэсэлдэ амжалта туйлаха Анголын арада совет халуунаар хүсэнэ.

Мүнөөш конкурс ехэ, һөөрөө зарлажа ерэгдэхэ юм бэшэ гү даа. Ороһон лэ саг дээрэ тинмэ институтта орооб гэхдээ бэшэ, — гэжэ ямар институтта орохо байһана бэлэй нэрлээд үгэхэ язагүй.

Иигэхэд даа энэй. Тэрэ институтта ошохо, ингэхэм тингэхэм гэжэ заяандашые хэлэхгүй, — гэжэ басгаанай даруухан зангыне наанадаа тааһажа байһаные, ахалгаһа хониншан урмаа таһаржа байһанай маяг үзүүлнэ. Тэдэ сүтгаа хурьга, хоёр жэлэй туршда ажаллай ариун замда гаржа байһан басгаараа тэрэнэй омогорхожо, баясажа байһанын элитээр харагдажа байха юм.

Тэдэ манайн Валя шалгалта үгэхэдөө хуин хойно гараад орхихогүй даа. Институтта заагүйг орохо байха гэжэ наагшад, — гээд Ханда хүшэниин хажууһаа нэмэлсэнэ. — Номдоо бархэ гэшинь аргагүй байһан юм. Нагыше кластга хуугагүй, кластгаа класт дамжаһаар, арбые дүүргэн басгаан. Мүнөө үшөө хори хүрөөгүй ябана. Нураха, эрхэм номоо хүсэлдүүлхэ сагынь үшөөл биш. Арбые дүүргэдэ зүр лэ ажалда ороо юм даа. Залуу үрхэдэ хара ажалшые хээд, нэгэ юумэндэ нураад абахада үдүү ошохо юм аал? Үлүү ошохогүй.

Номдооны хэлсэнгүй бархэ, хурса басгаан юм. Алинь сагта номоһоо халахын заяан байхатуй даа, — гэжэ Даша-Сэнгэ Гомбоевич гайхалаа барана. — Яахада хониндоо байра соо ерээд, жаахан да сүлөө туха, забһар ололоб, эндэ тэдэнэ хана хаяа, хаша хорой түшэнхэй, баймта, хуумгаар ном уншажа байха юм. Тухашарангй сагай болоходо би заримандаа «орхил да саашань номоо» гэжэ зандаардыне абадаг хүм. Хонин хариулахдаа нугада хонин хабшуулангүй гарба гэжэ хээдэшые байхатуй. Тинхэдэ хари хэлээр — немец хэлээр...

Зай даа, Даша-Сэнгэ аба, хүрөөд даа. Юрөөд энэманай мун боложо байна гэшөө? — гээд басгаан «Юрөөд дураа мэдэгтэ даа. Минийл тэсэхэ аргам халаба. Юра ондоо тээ ошоод, дуудангүй байраашам дээрэ» гэгшээд саб сэхэ тинхэлээд, хониндоо байра тэгшэ ябашо лэн.

Отарын хониншод хойноһон анхарган захидоор хаража, «Хүнэй үгөөр... Даруухан зантай... Бархал басгаан даа» гэгдэн омогорхоһоор, магтаһаар үлэб.

Арбан класт дүүргэһэнэй һүүлээр найн дураараа колхоздоо үлэжэ, ажал хүдэлмэрин дүршэл олоһон, нитын хонин нүрөг үдхэлсхэн Валентина Лубсанова эрхэм сааша даны ургэлжүүлхын тулада мүнөө институтта орохо шалгалта барилгадаа эршэмтэйгээр бэлдхэгэ эхилбэ.

Хоёр жэл тухай саг соо оролдоотой шударгыгаар ажаллажа, колхоздо ехэ туһа үргэһэнэйнь түлөө зон нүхэдэнь басгаан ехэ байр хүрөөд, дээдэ эрдэмтэй мэргэжлэтэн боложо, нутагаа бусхань хүсэнэ.

Ямар институтта ошохоё байһан тухайн асуухдаа, Валентина:

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ.

ХИЛЭ САХИГШАДАЙ ҺАИНДЭР

Хилэ сахиха хэрэгэй байгуулагданаар 43 жэлэй оёе оройнойнай ажалшад мүнөөдөр баяр баясхантайгаар тэмдэглэжэ байна. Агууехэ Ленин багшын үүсхэлээр байгуулагдана манай оройной хилэ сахиха сэрэгшэд Эхэ оройнойгоо, совет арадайнгаа амгалан тайбан байдалыг хёрхоор хамгаална.

Ж. Цыренов.

ТОБШОХОНООР...

★ Наменский автотранспортна конторын жолоошод түүхэтэ долоон жэлэй гурбадахи жэлэй эхиндэ дээшлүүлэгдэһэн уялга абайхан юм. Жэшээнь, байгша оной нэгэдэхэ кварталда түсэбөө гадур 30 мянган тонно ашаа шэрэхэ бан. Түрэл партиингаа ХХII сьездые ажалтай амжалтаар уттахын түлөө тэмсэн, гэдэнэр ашаа шэрэлгээр гортойхон амжалта туйлажа шадаа. Тингэжэ эдэнэрнай нэгэдэхэ кварталда түсэбөө болзорхоон урид дүргэжэ, түсэбөө гадур 257 мянган тонно ашаа шэрэхэн домогтой.

П. Жунаев.

★ Занаманай аймагай Сталиной нэрэмжэтэ колхоз тус кварталда һайн амжалта туйлажа, КПСС-эй обком, Министруудай Советей Хүндэлэлэй грамота, мунгэн шагда хүрэнэ һайн байна. Колхозой хаалин 6 фермануудай хоорондо дэлгэрэн мурьсөөндэ Усановкын фермынхид шалгаржа, нэгэдэхэ, Хулзаргын, Мэхэртын гүүртнхид хоёрдох, гурбадахы һууринуудыг эзэлэе.

Г. Тугутов.

★ Айл бүхэн верын библиотектэй болохын тула эхэ оролдогто гаргана. Наяхан Сталиной нэрэмжэтэ (Эдэ) колхозой гашууд хахад үдэрэй туршада 500 тухаригай уран найханай номууды худалдажа абайхан байна.

Д. Цырепиллов.

Шулуунай хүмэгы юундэ „Үүдэн сүмэ“ гөөб?

Агын округой дэбисхэр дээрэ байдаг эгэн үндэр (1546 м.) Алхана уула тухай хүн зон дуулаһан байгаа ёһотой. Энэ уула ой модоор, ан гүрөөлөөр, һамар жэмсээр элбэг баян байхана гадна, орьёл торьёл шулуун хабагайнуудтай, хадаһаа бууһан хүүюр горхонуудтай юм. Энэ ушары урдан байгаалин байдал мэдэхгүй бурат зоний дунда бөө, ламанар болон мухар һүзэгтэн буддын шажантай холбоһон байгаа. Жэшээлэн хэлбэл, Алхана уулыг «ээтэй, нангин газар» гэжэ тоолодо, эндихи бүхы хабагай шулуунуудыг нэрэ угһан гэдэг, «Зурхэн-Шулуун», «Үүдэн сүмэ», «Димчигэй сүмэ», «Жанхарай сүмэ» «Нара хаждай сүмэ», «Загуурдын сүмэ» гэжэ мэтэ нэрэтай хабагайнууд ха «Зурхэн-Шулуун» үнэхөөрөө зүрхэн шэнги түхэлтэй, «Үүдэн-сүмэ»-дундаа эхэ тоннель-нүхэтэй юм.

рэй хүйтэн уһаар толгойгоо сохуулдаг байгаа. Тараншы аршаан бэшэ, харин уулын оройн сабан хайлаад, мун зундаа ороһон бороотой уһан гаргажэ шэнгэһэн аад, эндихи жалга хоободоор тарагдажа, доошоо урдадаг бшуу.

«Үүдэн сүмэ» гэжэ нэрэтай хабагай Алханын баруун урдахы эрид ташаланда байдаг. Энэ базальтова шулуун хойноһоо үлөөһэн халхи хүндэлэн байдаг. Тимэһээ дундахы зөөлэн һагад шулуунинь халхи, нарада, бироо, саһа, шуурганда хоодоо ортожо, үмхирэй, бутар бутар һаар нүхэ гаршоно ха юм. Энэ нүхэниинше эхэ даа. Тэрэн соогуур ашаанай хоёр автомашина заргалгад гаража шадаха.

Энэ «Үүдэн сүмэ» гэжэ айхабар томо хабагай һэн тула нара, халхинэй хүснөө, мун газарай хүдлөөнөө бага хөөршье һаань, эдэржэ байдаг. Наялаг доодо боориһоон гэрэй шэнэн томо шулуун бутаран унаа.

Мүнөө Алхана уулын үзэхэлэнтэ газарнуудар нутагай нуруулинуудай һурагшад, пионернууд аяншалга хэжэ, байгаалин нюсануудыг эрдэм ухаанай хүсөөр тайлбарилан ойголоо абана. Гөбшье хүдөө бурят зоний дунда байгаалин эрдэм ухаанай асуудалаар, мун шажаанда эсэргүү темэдэ элдхэд, лекцинуудтай түсөөнөөр хөгдэдэг дээрһөөнь зарим мухар һүзэгтэн «Алханад мургахэмнай» гэжэ холо ойроһоо ябадаг байна. Тэдэнэй дунда үбшэн үлөөршье, үндэр наһатаншы дайралдадаг, тэдэнэр эхэ эсэдэг, эбодог гэшье. Теэд мухар һүзэгтэн «зобожо олоһон буян хожомо жаргал болохо» гэжэ хэлсэдэг. Ямар хайрагай, гэнэн хонгор сэдхэлтэй зон бэ даа!

Д. Жалхандаев.

Мун урдан Алханын эхэ, бага обоонуудыг тахидаг байгаа. «Үүдэн сүмэдэ» ошожо, мургал хэдэг, мунга алта үргэдэгшье һэн. Хубуугүй бүһэтэн Алхана уулаһаа хубуу эрижэ, архи тамхи «ээдэнтэ» гэжэ үргэдэг, зальбардаг, һүгдэдэгшье юм һэн ха. Үбшэн үдэр зонууд өдөл-һэйбди гэжэ хубсаһа хунараа шулуун хабагайни бооридо абаашажа тахидаг байһан гэжэ. Юра, Алханада гараһан мургалшан бүхэн заал һаа мунга үргэдэг заншалтай һэн. Урдан энэ уула шадарай ой соогуур ламанар, олон байһан гэрнүүгье барууһан юм.

Алханын зүүн ташаланда «Юһэн хооботой аршаан» гэжэ нэрэтай хүүюр гол урдадаг. Энэгээр элдэй гэсын үбшэ аргалдаг гэжэ мухар һүзэгтэн дуулаад, нишэ ерэжэ, хүүүү-

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Алханын «Үүдэн сүмэ» гэжэ нэрэтай хабагай шулуун. Авторай фото.

бусад эрхим һайнаар хилэ сахигшад гэжэ частин командирай приказаар тэмдэглэгдэе. Бусад сэрэгшэднай элд нүхэд-һөө жэшээ абана. Элдэб тагнуулшад, һүйдхэлшэды манай гүрэн худар Америкын империалистнуудай мүнөө үедэ олоор хаяжа байхадань, манай сэрэгшэд һэримжэтэй байха, гүрэнэйгөө хилыг хёрхоор хамгаалха зорилготой.

Гүрэнэй хилыг найдамтайгаар сахиха хэрэгтэ нутагай арад зон эхэ эдэрхитэйгээр хабадалсадаг болонхой. Байгал шадархи гүрэнэй хилэ хамгаалгада арадай хоёр мянга гаран дружиннигууд хабадалсана. Тэдэнэй олонхын грамота, үнэтэ бэлэгүүдээр, «СССР-эй гүрэнэй хилыг хам-

гаалгада шалгарһанай түлөө» гэжэ медалаар шагнаһан байна.

Хилэ сахигшад дүтын город, тосхонуудтай ажалшад дунда һонирхолтой үдэшнүүдыг үнэгэрэнэ.

Мүнөөдөр ойн баярай һайндэры тэмдэглэжэ байхандаа, бидэ—хилэ сахигшад, Эхэ оройнойгоо хилыг бури наринаар хамгаалхаар бэлэн байһанаа үшөө дахин мэдүүлэбди.

Подполковник Т. Оловс.

ХИЛЫН САНАГА

Женевэдэхи хэлсээн

ЖЕНЕВА, майн 25. (ТАСС). Ядерна эзбсэг туршалгыг болуулха тухай гурбан гүрэнэй зүблөөнэй заседанин эхилхэдэ Великобританиин делегат М. Райт үгэ хэлэнэ. Өөрингөө хэһэн тобшолонуудыг батахыг хэһэр оролдогшье һаа, тогууртгүй, «эрид хатуу» хараа бодол баримтална, үгээ ойголсохыг хүснэгүй гэжэ Советскэ Союзын Англин түлөөлөгшэ зэмэлһэн байна.

М. Райт гэгшын хэлһэн үгыг Америкын түлөөлөгшэ Стелле дэмжэһэн байна. Теэд Англин түлөөлөгшэ советскэ дурадхалуудай удхыг хазар-

гайгаар харахыг оролдоһон, зүблөөнэй унжагайржа байһанай түлөө өһөдөө зэмэтэй аад лэ, тэрэнээ бусадта тохохыг оролдоһон байна бшуу.

Удаань Советскэ Союзай түлөөлөгшэ С. К. Царпанкин үгэ хэлэхэдэ, зүблөөндэ хабаадагшадай үмэнэ табигдажа байһан хэдэ хэдэн шухала асуудалуудар баруун гүрэнүүдэй делегалуудай шууд сэхэ хараа бодол баримталдаггүй байһыг тэмдэглээд, советскэ делегаци үгээ ойголсохыг хүсэдэггүй гэжэ хэлэ-һынь буруушаһан байна.

Советскэ космонавтын хүндэлдэ зориулагдаһан уулзалга болобо

СОФИ, майн 26. (ТАСС). Лётчик-космонавт, Советскэ Союзай Герой Ю. А. Гагаринай хүндэлдэ зориулан, БКП-гэй Варна городской болон округной комитетүүд, городской болон округой арадай советүүд үзсэгдээр үдэшэ уулзалга хээ. Болгарин телеграфна агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, БКП-гэй ЦК-гэй секретарь Б. Велчев, НРБ-гэй Министрууд-

дэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшо Ж. Живков, партиан болон гүрэнэй бусад ажал-ябуулагшад уулзалга дээрэ байлсаа.

Оранда бомбонууд пәһэрһээр

ПАРИЖ, майн 25. (ТАСС). Алжирай Оран городто Францин хэтэрмэ колонизаторнууд һүйдхэлтэй үйлэ зүргүүдэдэ үргэжэлүүлһээр. Тэдэнэр хэдэн үдэрэй турша соо демонстрацинуудыг эмхидхэнэ. Тэрэн-һэнь уламжалан, республикын аюулгүй байдалыг сахиха отряднуудтай тулалдаан болодог байна. Колонистнууд Оранай үйлсэүүдээр гарахадаа, «Алжир Францин байха ёһотой!» гэгшэн үгэнүүдыг хашхаралдаа, витринүүд болон үйлсын фонарнуудыг тэ-һэ сохёо. Гурим тогтоохын

Сайрус Итон: буу зэбсөг бүгэдэ нитээрээ хурнаха гэжээ эб найрамдал хангаха угаа эхэ найдабари болоно

СОФИ, майн 26. (ТАСС). Г-н Хрущевой дурадханаһай ёһоор, буу зэбсөг бүгэдэ нитээрээ хуряаха, али бүхы түхэлэй зэбсэгүүдыг хүсэдөөр асуудал хэһэ эб найрамдал хамгаалха угаа эхэ найдабары болоно гэжэ Болгаринд эрээд байһан Америкын промышленик, нитын ажал-ябуулагша Сайрус Итон «Работническое дело» гэжэ газетин редакциин асуулгануудта харюусахадаа, ингэжэ мэдүүл-һэн байна. Г-н Хрущевой дурадхалууд эгзэн лэ сэсэн мэрэн дурадхалууд болоно гэжэ би тоолоноб. Энээн тухай Америкын Холбоото Шта-дуудта тайлбарилжа үгээшэ шу-һана болоно. Юб гэхэдэ, тэн-дэхи олон хүнүүд социалисти-ческэ орундуудтай байдал тухай буруу ойлгомжотой юм.

Мүнөө усын тон шухала асуудалуудта тогтоходоо, Ку-

ба болон Лаос тушаа Амери-кын бөдүүлэдг политика ми-ни нанамжын ёһоор эндүүтэй байна. Эдэ хоёр орон тушаа Америкын гүрэнэй ажал-ябуу-лагдай бөлүүлдэг полити-кын тон болдоггүй байһыг Аме-рикийн олонийтэ мэдэрэдг бо-ложо байна гэжэ Сайрус Итон мэдүүлһэн байна. Ямар эхэ алдуу хэһэнэ мүнөө ойгодог болобди гэжэ би ханаха бай-һан, эдэ алдуунууд мэдэ-рэлгэ эбдүр сэсэн мэрэн, эб найрамдалда дуратай полити-ка бөдүүлгэдэмнай туйлаха гэжэ би тоолоноб гэжэ Сайрус Итон хэлһэн байна.

Н. С. Хрушев Д. Кеннеди хоёрой Вендэ уулзахага бай-һан тухай Америкын олоний-тын элитэ ажал-ябуулагша ингэжэ мэдүүлэе:

Би оптимист хүм. Тимэ-һээ энэ уулзалга һайн үрэ дун үгэхэ гэжэ найланаб. Прези-дент Кеннеди залуу хүн гэшэ. Тимэһээ эхэ дүршэлтэй гүрэн-ийн ажал-ябуулагдаһаа һур-гаад абахы тэрэ хүсэхэ бээ гэжэ би найданаб. Г-н Хру-шев эхэ сэсэн, шадабарин эхэ-тэй хүн гэжэ би тоолодог, тэ-рээндэ этгэдэг байнаб. Г-н Кеннеди г-н Хрущевой уулза-хадаа, тэрэнэй үнэн сэхэ хүн байһынь ойголохо байха. Г-н Хрущевой үнэн сэхэ хүн бай-һанда би хүсэдөөр этгэдэби. Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрам-дал хангахын тулада г-н Хрущевойтай хамта оролдогто гаргаха шухала гэжэ г-н Кен-неди ойголохо бээ гэжэ би най-даха байнаб.

Болгари США хоёрой хоорондо экономика шухала барисаа үргэдэхэ арга боломжонуд тухай Сайрус Итон саашан хэлһэн байна.

ХОЁР УДАА ШҮҮЭЭ

Футболээр хүдөөгэй спортсменүүдэй дунда эхилһэн мурьсөөндэ хабадалсажа, республикын дамжуулгын шагда хүртэхын түлөө Тарбагатай тосхондо һаяхан уулзалга үнгэрэгдэбэ. Эдэ үдэрнүүдтэ Бишурын, Мухаршэбэрэй, Тарбагатайн аймагуудай суглуулагда-мал команданууд өһөд хоорондо мурьсөөн байһа. Бурсгалшаа ко-манданууд сооһоо Бишурин, Тарба-гатайн команданууд түрүшын үдэр мурьсөөн мурьсөөнэй эхил-хэтэй зэргэ Тарбагатайн коман-дынхид айшулалта довтолгоо, эсээр мэгдэхэгээ. Шагда довтол-гын болоходо Силантэй Черингов-ский (Тарбагатай) тоо нэжэ, суг-ларагдай алыга ташалгаар уг-

дээ. Үнгэрһэн үе соо мундуушад, хатаршад, хужмэ Түнхэний, Мухаршэбэрэй, Банскын, Тарбагатайн болон бусад аймагуудта. Агын оро-то, Кяхта городто концертны дьве харуулан, мун ондоо ластынуудта аһшалһан. Майн 30-да театрын комитетив Эрхүү, Ангарск, Мун-ноярск городуудта оперо, ледүүдыг табиһаа хоёр на-раар мордохонь. Б. Ямпил-«Булагай эхиндэ» гэжэ оидекалын үсэд харуулагдай «Арюн гоохон «Ангара хэй» гэжэ балет мун эдэ городуудта табигдаха.

Н. Маторин.

АЛЛЫН НУУР

Алла гэжэ нотагта (Бигажан) нэгэ нуур биир үзэ-Энэниие Аллын нуур гэ-сэдэг. Энэ нуур үни сага-загаһаар баян гэжэ алд-шанхай. Алха урда сү-энэ нуур багахан аад, үз-эзыг нуур байгаа. Мун-намагта намагтаһаар таш-талмай эзэлнэ. Утань 12-метр шахуу, үргэһинь 7-метр болоно. Тинхээт үз-эзынь 4,5 метр болодо. Энэ нуур ургамалаар, м-дэб уһанай хорхой шуму-нуудаар баян юм. Эдэ бид-дэ загаһанай эдэс хоол-лодог. Энэ нуур Баргаан-мүрэнтэй хоолойгоор нэр-дэнхэй, Хабартаа Бар-жанһаа элдэб янзын м-дүрхэлэй загаһад оломо-орожо, энэ нуур соо түр-лээ хаядаг байна. Тинх-загаһад гэхэдэ, алд-үхэр загаһан, балбаан, хөөлөнтин, хабтаг-алаагана гэхэ мэтэ боло-но. Энэ нуурта байа сурхай-элоон. Зундаа уһанай э-лаан 15—20 градус хүр-дэ. Иимэ температура зага-һанай түрһэнэй жарайха-доторо амилархадань с-таарамжагай.

Энэ нуур урдан загаһан-тон баян байһан гэлсэ-Мүнөө загаһанинь үш-болоо. Эндэхи зарим хү-эмхи гуримгүйгөөр зага-ды үржэхэ үсдэн бар-усөөрүүлнэ. Загаһа үс-дилгээд энэ нуур эхэ ш-рамжатай, саашадаа э-ниин загаһанай питом-болгоо һаа зохид гэшэ.

Ц. Будаян.

СПОРТ ТАМАРАГА, ЁРИЛГОМНАЙ ЭХИЛХЭ

Улан-Удын уһанай спорт-клубай дэргэдэхи бүлгэм-шүүдэ—предприятнуудай дэлэмрилэгшэд, эмхи зур-нуудай алба хаагшад, һур-лиин һурагшад үнгэрһэн-тэй туршада уһанай спорт-шудалан, өһөдүһнөө б-е хабадыг хатуужуулха та-нилээд амжалта туйлаа. Бүлгэмэй 36 гэшүүд спорт-но 2-дохы, 3-дахы разрядта-лоһон байна. Тэрэ тоодо «Т-гэжэ фабрикын өдөлш-Печкина, барилгашад В. Ренкина, В. Галенко, В. Ки-цов, һурагшад В. Окуне-Г. Алхунеев болон бусад. Мун эндихи 10 эрхим см-менүүдтэ клубай чемпи-он һэн нэрэ олгодоо.

Мүнөө үсдэ манай клуб-һэ жэлэйгээ спортивна м-сөөндэ бэлдэжэ байһай, най спортын олон янзын-шинүүдтэ шэнэ гэшүүд а-И. Черкашин.

Сагай улари

Гидрометеорологий мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдөр республика дотор-най бага зэргэ үлэтэй байха, ур-да, хойто аймагуудта хура бороон-орохо, Баруун хойто зүгһөө аба-һаар буулахаар, удаа гэжэ ша-нагшагаар халхилха. Улан-Удэ го-родто үлэтүүгөө 4—6, үдэртөө 18—20 градус дулаан болохо.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУД